

OFS A KULTURA

1. ÚVOD

V Kompendiu sociálního učení církve (odstavec 554) se specifikuje, že kultura pro Církev a každého křesťana musí představovat privilegovanou oblast přítomnosti a nasazení. Tuto výzvu k aktivnější přítomnosti ve světě nacházíme i v některých člancích naší Řehole (čl. 14, 15, 17 a 18), proto přikládáme důležitost úvahám na toto téma, kterému není vždy dobře chápáno. Často máme tendenci si myslet, že kultura nemá nic společného s angažovaností křesťana nebo, v našem specifickém případě, s františkánskou angažovaností. Ne vždy tomu tak ale je. Vytvářet kulturu znamená být svědkem a přinášet světu hodnoty našeho vlastního způsobu života, naší vlastní spirituality.

Není možné vyčerpávajícím způsobem pojednat o tak rozsáhlém tématu, proto je tato zpráva nevyhnutelně omezená, ale zároveň představuje výzvu všem bratrským společenstvím stejně jako každému z nás: přijmout ji, prohloubit její poselství a následně jednat a vydávat svědectví důsledností vlastních možností. Abychom toho byli schopni, bude potřeba budovat dialog s ostatními a být připraveni na konfrontaci. Přáli bychom si, aby vám předkládaný dokument pomohl zahájit tento proces.

2. SFŘ A KULTURA

Sekulární františkáni, povolání žít ve světě a pro svět, nabízejí svou službu aktivní účastí na rozvoji tohoto světa. Je tudíž důležité uznat z jedné strany společenskou změnu a z druhé fakt, že my františkáni také představujeme novost pro nás samé i pro ostatní, je na nás patrný vývoj společnosti. To abychom se chybně nedomnívali, že „svět“ se mění, zatímco my františkáni jsme povolání zůstat mentálně, ekonomicky a sociálně ve středověku. Je-li pravda, že Dobro, Život, Láska se nemění, je jasné, že každé období dokázalo najít svůj vlastní způsob, jak žít tyto hodnoty. Způsob, kterým hodnoty žijeme, na sebe bere jméno „kultura“. V celém světě, ve všech společnostech „kultura“ znamená být si vědom svých hodnot a mít znalost způsobů jak podporovat život lidí. Vytvářet „kulturu“ tudíž znamená být schopen přeměnit znalosti, hodnoty, sny a projekty v prožitek života; kultura se mění v míře, v jaké jsme schopni podporovat a kultivovat život. Cesta SFŘ je navržena, aby byla ve službě kultury, tzn. ve službě života, od okamžiku, kdy je považován za výraz kultury: prožitek lidských a evangelních hodnot.

„Spiritualita sekulárního františkána není ani tak detailním programem, který má být uveden do praxe, jako spíše programem života soustředěného na osobu Krista a na jeho následování“ (Generální konstituce čl. 9.1). Tento úryvek z Generálních konstitucí podtrhuje naše vědomí povolání do služby Osobě (Kristu), což neznamena stát se součástí nějaké asociace nebo klubu zabývající se sociálními či duchovními záležitostmi. Dnes volíme opět žít Evangelium, to samé evangelium, které již od začátku přinášelo novou mentalitu, nabízelo nový způsob života a svobodný vztah s Bohem a s lidmi. Dnes jsme vyjádřením evangelní kultury, která se projevuje nejen v zevním zachovávaní předpisů a norem Církve, ale která činí z Evangelia zkušenost naděje a svobody v lásce a přijetí všech lidí. Ve jménu Ježíše Krista jsou všichni vítáni, zejména hříšníci, kteří činí přestupky vůči morálce a Zákonu. Není třeba být Žid ani Řek; ani muž či žena, není povinnost zachovávat rituál, aby mohl být člověk svobodný. Jediná věc, která se po nás žádá, je být připravený naslouchat Duchu Svatému. Je to Duch Svatý, který nám dává pochopit sílu zkušenosti s Ježíšem.

se

To se ukazovalo vždy velmi konkrétně v životě osob, které nenechaly podmanit „majetkem“. Nová kultura, ve které není strach jít proti proudu, stojí na lidech, kteří umí zaujmout vědomě stanovisko v konkrétních volbách, lidech schopných přijmout vyloučené osoby na okraji. Kdysi byli na okraji pouze malomocní, vězni nebo svobodné matky; dnes musíme čelit starému i novému utrpení a zakoušet potřebu mít stále čistý pohled; pohled, který má Bůh. Služba, kterou od nás svět očekává, je ve schopnosti naslouchat a neotáčet se zády s moralistickými předsudky. Minulost nás učí, že svatý František zažíval odpor k malomocným a přesto dokázal tento odpor překonat a nehledal, jak je změnit, ale nechal se sám změnit na těle i na duši setkáním. I přes špatné skutky chtěl i loupežníky shovívavě přijmout.

Dnes by každý mohl netolerovat životní rozhodnutí, která se liší od našich. Co dělat? Pokrok lidstva se stává možným jenom tehdy, jsme-li schopni číst skutečnost a zejména jsme-li schopni potkávat skutečné osoby s jejich odlišnými požadavky a způsoby života. To je důvod, pro který se po františkánech žádá, aby byli šířitelé života tam, kde mění své tradiční projevy. Pozornost na osoby vede ke konkrétnímu rozhodnutí bydlet tam, kde ony bydlí, číst knihy, které oni čtou a píší, sledovat filmy a poslouchat hudbu, která vyplňuje i náš prostor. Být ve službě bratřím dnes znamená potkávat je ve všech vyjádřeních umění, které nechá prosvítat jejich potřebu lásky a přijetí a tímto způsobem ukazovat hmatatelnost evangelního poselství. Naučit se Ježíšovu způsobu, který se neřídil tradičními normami, neznamena popřít vlastní hodnoty, ale potkávat reálné osoby, setkat se s nimi, nechat se jimi zavolat.

Jak již bylo vzpomenuo v úvodu, i my, sekulární františkáni, se musíme cítit povolání vytvářet „kulturu“, a tím se účastnit na poslání Církve a stát se „heroldy“ nové evangelizace, která spočívá v ukazování na krásu a věčnou novost setkávání s Kristem (podle potřeb naší doby a podle specifík františkánské spirituality), abychom tuto krásu viděli my sami a posléze

ji pocítila srdce a duše všech žen a mužů naší doby, které svět rozptyluje jinými nabídkami. Tyto nabídky sice nejsou pro člověka tak podstatné, ale zjevně jsou lákavější.

Jak uskutečnit toto povolání? Budeme-li žít a upřednostňovat dialog mezi různými kulturami v duchu všeobecného bratrství, dovede nás to k službě bratřím a sestrám v duchu minority. Jak potvrdil papež Pavel VI ve své encyklice „Evangelii Nuntiandi“, rozkol mezi Evangeliiem a kulturou je beze sporu dramatem naší doby. Také je třeba vynaložit všechny síly ke štědré evangelizaci kultur. Během posledních let se změnilo tolik různých aspektů a situací, že je velmi obtížné vše shrnout v několika řádcích. Stejně je třeba podtrhnout důležitost liberálního rozměru, na který je třeba brát zřetel při této úvaze, která je realizovatelná jen díky setkání a dialogu. Ještě jednou nám názorný příklad poskytuje sv. František, který v okamžiku setkání se sultánem prožil obohacující zkušenost na poli lidském ale i duchovním a odcházel hluboce posílen ve své víře.

Tato příležitost je nám poskytnuta jednodušším způsobem ve fenoménu imigrace a globalizace, která mění svět v jednu velkou vesnici a staví nás do přímého kontaktu s jinými skutečnostmi, s jinými kulturními způsoby a jinými vírami, které jsou mnohdy velmi vzdálené. Je na nás tuto výzvu přijmout a žít ve stejném duchu jako sv. František, jak to pro své bratry, kteří se chystali na cestu k „nevěrným“, obhajoval v první řeholi. Snažme se také zrealizovat doporučení papeže Františka, který ve svém projevu k brazilské třídě během posledních Světových dnů mládeže zdůraznil důležitost a nezbytnost konstruktivního dialogu mezi různými kulturami jednoho státu, aby tento stát mohl prosperovat a růst.

My, sekulární františkáni, jsme občany světa a bratry či sestrami každého muže a ženy, a jako takoví máme za povinnost důrazně prosazovat dialog mezi kulturami všech lidí v ovzduší respektu vůči identitě a jedinečnému charakteru každého jednotlivce, aby rostlo porozumění a sdílení

3. SVĚDECTVÍ: GABRIEL GARCIA MORENO, PREZIDENT REPUBLIKY EKVÁDOR

Garcia Moreno se narodil v Guayaquilu 24. prosince 1821, při křtu dostal jméno Gabriel. Jeho otec, don Pedro Garcia Gomez de Villaverde, se ve své staré vlasti Kastilii (jádro Španělského království) cítil přitahován Novým Světem, kde chtěl hledat štěstí. Skutečně se mu dařilo a během několika let se stal předním ekvádorským obchodníkem. Jeho matka Mercedes Moreno, byla dcerou jednoho z nejváženějších občanů Guayaquilu. Spojovala hluboké křesťanské city se skvělými kvalitami srdce a ducha. Bůh požehnal jejich svazku a dal jim početnou rodinu, kde byl Gabriel osmým a posledním dítětem, „malým benjamínkem“.

Rodina se brzy dostala do těžké ekonomické situace, která byla důsledkem nekončících revolucí devastujících Jižní Ameriku, zejména Ekvádor. V tomto historické kontextu přichází na svět malý Gabriel, jenž přitáhl rodičovskou pozornost na dítě, které vešlo do jejich domu ve stejný okamžik jako nepřítel. Paní Mercedes se snažila formovat zejména srdce a ducha svého syna, zatímco don Pedro,

křesťan bez poskvrny a beze strachu, se staral o posílení jeho vůle a o to, aby mu předal neporazitelnou odvahu. Velikost ducha a ušlechtilý charakter, to jsou základní kvality, které mladý muž rozvinul během svého života.

V roce 1830 don Pedro umírá ... Gabrielovi je jen 9 let. Mercedes chtěla ze svého syna udělat Křesťana a svěřila ho do péče otci Betancourtovi, který se o něj staral 5 let. Nasměřoval ho k univerzitnímu studiu, které započal v roce 1836 na Univerzitě v Quitu. Rok nato vstoupil na Národní Univerzitní Kolej. Jeho neuhasitelná žízeň vše vědět, všemu rozumět a do všeho proniknout způsobily, že se vrhá se zanícením a zápalem do studia literatury, dějepisu, filosofie, poezie, rétoriky, matematiky a přírodních věd v rámci odpočinku a pro zábavu se učí cizí jazyky: francouzštinu, angličtinu, italštinu, kterými se běžně dorozumí. Celé město Quito mluvilo o tomto zázračném dítěti. Nejednou obhajuje veřejně teze, ve kterých se ukazuje jeho hluboká erudice a projevuje se jeho logika a uvažování.

V jednom okamžiku se Gabriel Garcia Moreno cítí být povolán ke kněžství; také již dostal tonzuru z rukou biskupa z Guayquilu, ale Boží úmysly s touto duší byly jiné. Poté, co hledal vůli Boží v modlitbě a kdy se otevřel svému zpovědníkovi, Gabriel se navrátil k sekulárnímu životu a rozhodl se pro práva. Chtěl být „velký zastánce zákona“, obhájce chudých, „neunavitelný ochránce“ Církve a Vlasti. V Ekvádorské republice byla Církev perzekuována. Gabriel si vzal za svou povinnost ji obhajovat a chránit proti útokům nepřátel a nechat v srdcích kralovat Krista. Aby mohl realizovat svůj program morální a náboženské obnovy, bude používat zbraně, jež jsou zpravidla mírumilovné, ale občas hrozné - pero a slovo.

V roce 1844, ve 23 letech, se Garcia Moreno stává doktorem práv a zapisuje se jako stážista u advokátů v Quitu.

Příjemná fyziognomie, vysoká postava, pronikavý pohled, čirý a přímý, vybrané způsoby, zářná a příjemná konverzace Gabriel byl příkladem dokonalého gentlemana. Salóny velkoměsta se o něj hádaly; z dobré vůle přijímal častá pozvání a oddával se zábavě s nadšením svých dvaceti tří let. Podobně jako král mládeže v Assisi, sv. František, jehož ušlechtilou uniformu jednou obleče při vstupu do třetího řádu, pochopil nebezpečí, pevně se vzchopil a uložil si životní program, od kterého již neuhnul. „Život je příliš krátký – poznamenává si – abychom ztratili jediný okamžik na pomíjející věci“.

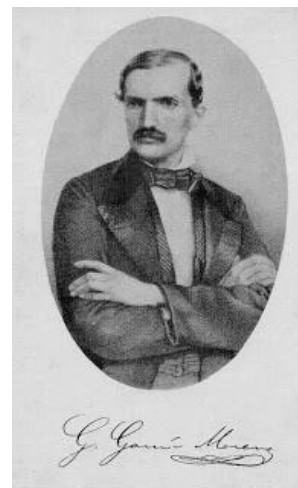
Jako student byl Gabriel úspěšný: jako advokát ještě více. Každý den viděl mnoho přepadených lidí různých stavů. Pro něj být advokátem neznamenaló mást kauzy, ale objasňovat je; obhajoval spravedlivé případy a ne ty, kde byla spravedlnost diskutabilní. Jednoho dne, když mu prezident Advokátní komory chtěl násilím ohnout svědomí a čest, nabízejí mu jeden jasně nespravedlivý případ, Garcia Moreno mu odpověděl: „pane presidente, vězte, že by pro mne bylo jednodušší někoho zavraždit než obhajovat vraha“. Od toho dne se láme kariéra mladého brilantního advokáta, který se už nikdy neobjeví v soudní síni.

Dva roky poté, v roce 1846, se Moreno oženil s Rosou Ascasubi, sestrou dvou jeho přátel, s nimiž má společné myšlenky a aspirace. Budou mít dvě děti, syna Gabriela a dceru Moniku, která zemřela v 4 letech.

Po opuštění soudní síně se oddal literatuře. Jeho nepopiratelný literární talent otevřel oči jeho obdivovatelům, kteří ho jednoho dne požádali, aby sepsal historii Ekvádoru. „*Je lépe ji tvořit*“, zněla usměvavá odpověď. Jeho osud a celý jeho život se od nynějška propojí s historií a životem jeho státu. Vidí Ekvádor obracet se v trosky kvůli neschopným a nekompetentním lidem ve vládě. Svobodní zednáři, kteří nachází svolné spolupachatele mezi prezidenty republiky, se snaží obrátit vniveč šťastný vliv, který až dosud měla křesťanská víra na ekvádorský lid.

Moreno jako novinář schopný dobře argumentovat a plný nadšení zakládá postupně různé noviny, ve kterých kritizuje zkorumpovanost a zkorumpovaného prezidenta Rocu, káže o vlastenecké křížové výpravě a odhaluje ďábelské projekty prezidenta Florese, smutného nástupce Rocy.

V nových novinách „La nation“- „národ“, Moreno útočí tak silně na vládu, že Urbina, nejsektářštější z ekvádorských prezidentů, ho odsuzuje do vyhnanství. Je zatčen spolu se třemi přáteli a eskortován až k hranicím Nové Grenady. Musel se nalodit na loď směr Peru, kde se dozvěděl, že provincie Guayaquil ho zkoušela navrhnout do Senátu, ale Urbina tuto volbu vetoval. Garcia Moreno odpověděl na tento akt libovůle obžalobou s ohnivými poznámkami proti chování prezidenta a jeho kliky, ale také začíná chápat, že se musí ještě hodně naučit, aby mohl svůj projekt dovést do konce,

V roce 1854 ho najdeme v Paříži, kde navštěvuje různé výukové kurzy. V mezičase se ale také mnoho událo v Republice Ekvádor, mimo jiné skončilo období prezidenta Urbiny a proběhla volba Robleze. Skuteční vlastenci toho využili, aby požádali o návrat Garcia Moreny do vlasti. Milost byla prezidentem Roblezem okamžitě udělena, neboť doufal, že tímto aktem shovívavosti dostane konzervativce na svou stranu.

Velký „Mstitel“ Republiky se vrací do hlavního města, které je šťastné, že se v jeho zdech znovu objevuje rytíř práva a svobody. Moreno je zvolen rektorem Univerzity. Morenovi bylo pouhých třicet let, ale dává se rychle do svého horlivého díla rekonstrukce společnosti. Měl vše, aby si získal nejen sympatie studentů, ale také jejich uznání a obdiv. Díky důvěře, kterou do něj vkládala ekvádorská univerzitní mládež, Garcia Moreno se brzy dostává mezi elitu národa, která má ve svých rukách budoucnost země.

Koncem roku 1857 se konaly senátorské volby. Rektor Univerzity se na naléhání mnohých přátel rozhodl kandidovat. V den voleb byly nepokoje a v obou táborech byli zranění ... a mrtví. Vítězství připadlo zodpovědným poslancům díky vlivu jejich vůdce, Garcia Moreny. Jako senátor bojoval proti všem zákonům, které byly proti víře a v neprospěch skutečného štěstí lidu. Podařilo se mu nechat schválit zákon o „zrušení tajných společností, zednářských lóží, a dalších asociací zavržených Církví“. To bylo příliš! Svobodní zednáři mu vyhlásili válku na smrt, ale obklopen mládeží, která ho doprovázela a chránila ho, se Morenovi podařilo vrahům uniknout.

Vypuknutí války mezi Ekvádorem a Peru a revolta mladých Ekvádorců proti diktátorovi Urbinovi (1859) vyústily ve vytvoření provizorní vlády v čele s Garcia Morenou. Přes mnohá nebezpečí se neúnavně vložil do pozvednutí Vlasti a nenechal se odradit žádnou obětí. Od prvních prezidentských dní vzal svůj úkol vážně: moc byla v jeho očích "důležitým úkolem, který bude Bůh a Národ přísně kontrolovat; byla nástrojem ne zábavy, ale dobrého díla."

Jeho až obsedantní starostí bylo umístit na všechna administrativní místa na všechny úrovně lidi inteligentní, čestné, oddané a pracovitě; reorganizoval armádu; staral se, aby zajistil novým generacím zdravou a silnou výchovu, a zrealizoval slavný projekt propojení obou velkých měst země, Quita a Guayaquilu, velkou silnicí. Ale to, co mu leželo nejvíce na srdci, nechat uznat práva Boha a svobodu Církve, se mu podařilo realizovat až uzavřením konkordátu (=smlouvy mezi státem a církví), podepsaném 23. dubna 1863.

V roce 1873 zasvětil slavnostně Republiku Ekvádor Svatému Srdci Ježíšovu. Na druhý den slavnosti se svobodní zednáři pokusili uspokojit svou zášť a žízeň po pomstě proti tomu, kterého nazývali „nesmiřitelným tyranem, který se opírá o náboženství, aby mohl utlačovat lid“.

Dne 6. srpna 1875, na slavnost Proměnění Páně a první pátek v měsíci, okolo jedné hodiny odpoledne, Garcia Moreno vyšel ze svého domu, aby šel do vládního paláce. Když procházel okolo katedrály, vstoupil dovnitř, aby adoroval vystavenou Svátost Oltářní. Po chvíli se rychle zvedl, vyšel ze svatyně a zamířil k sídlu vlády. Zatímco vystupoval po schodech, jeden bandita na něj skočil a zabodl mu nůž mezi lopatky. Pak bodal dál, zatímco ostatní vyprázdňovali své zbraně

do nešťastné oběti, která z posledního dechu zašeptá: „Dios no muere“ - Bůh neumírá.

V okamžiku své smrti byl Gabriel Garcia Moreno dvanáct let františkánským terciářem. Chtěl se stát svatým, a aby toho dosáhl, uměl zapracovat do svých dní, už tak plných závazků hlavy státu, praktiky horlivého sekulárního františkána.

4. ODKAZY

- Kompendium sociální učení Církve, viz analytický index v odstavcích č. 554-562
- Řehole SFŘ: článek 14, 15, 16, 17 a 18
- Nová Evangelizace a OFS/YOUFRA: Dokument prezentovaný na Kongresu Asia-Pacific OFS/YOUFRA v květnu 2013

5. NĚKOLIK MÁLO OTÁZEK K REFLEXI

1. Stalo se, že byste ve vašem Bratrském společenství diskutovali o tématu rychlých změn probíhajících ve světě?

2. Dává nám globalizace a kulturní integrace požadovaná přítomností imigrantů naději na spravedlivější a bratrštější svět?

3. Daří se nám konkrétně vyjadřovat hodnoty naší spirituality?

4. Jsme svědky vykoupeného světa, nebo dáváme přednost žití v úzkém kruhu našeho místního společenství, aniž bychom přinášeli svůj příspěvek ke kulturnímu zrání naší doby?

